

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น

Strategic Planning for Developing the Students Desirable Characteristics in Learning Acquisition Aspect in Amatawittaya School, Khon Kaen Province

กัลยาณี ปัสสาวะโท (Kunlayanee Patsawatho) *

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (Thanomwan Praserocharoensuk, Ed.) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสาเหตุการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแผนกลยุทธ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนอมตวิทยา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครูระดับมัธยมศึกษา ครูประจำชั้น ครูผู้สอน ครูฝ่ายปกครอง ตัวแทนฝ่ายบริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา รวมทั้งข้อมูลเชิงลึก จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการขาดการใฝ่เรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า

1. สาเหตุการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา แบ่งเป็น 3 ด้าน 1) ด้านนักเรียน พบว่านักเรียนมาโรงเรียนสาย หลบเลี่ยงการเข้าชั้นเรียนเป็นประจำ แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไม่ถูกระเบียบวินัยของโรงเรียน ใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์ ไม่หมั่นทบทวนบทเรียน การเรียนของนักเรียนมีความไม่ต่อเนื่องทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนในชั้นเรียน เป็นผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ตามเป้าหมายที่ทางโรงเรียนกำหนด 2) ด้านครูผู้สอน พบว่ามีการเปลี่ยนครูผู้สอนบ่อย มีการจัดกิจกรรมการสอนที่ไม่หลากหลาย และ 3) ด้านครอบครัวและชุมชน นักเรียนขาดความอบอุ่นในครอบครัว ครอบครัวขาดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับตายายเพราะบิดามารดาไปทำงานต่างจังหวัด แหล่งชุมชนมีจุดเสี่ยงที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

คำสำคัญ: การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนา การใฝ่เรียนรู้ นักเรียน

Keywords: Strategic Planning, Learning Acquisition, Students

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. แนวทางในการพัฒนาแผนกลยุทธ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา

พบว่า โรงเรียนอมตวิทยา ควรดำเนินการ 1) จัดอบรมเทคนิคการสอนให้แก่ครูผู้สอนโดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญภายนอกจัดครูเข้าอบรมตามโครงการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จัดขึ้นหรือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่จัดการอบรม 2) จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และชั้นเรียนให้น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน 3) จัดให้มีชั่วโมง Home Room ในทุก ๆ วันเพื่อให้คำที่ปรึกษาแนะแนวเรื่องต่าง ๆ แก่นักเรียน ในทุก ๆ วันของสัปดาห์ 4) จัดให้มีกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงทุกวัน 5) จัดกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ อย่างน้อยภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง 6) จัดกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตรอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 7) จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนตามความสมัครใจของนักเรียน 8) จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองเพื่อหาแนวทาง แก้ไขร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 9) สร้างขวัญและกำลังใจการทำงาน แก่ครู การเพิ่มสวัสดิการ ค่าครองชีพที่เหมาะสมตามสภาพการณ์ของสังคม 10) จัดโครงการศึกษาดูงานโรงเรียน ต้นแบบในทุก ๆ ปีการศึกษา 11) จัดกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ภาคการศึกษา อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง 12) จัดให้มีกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้ทำกิจกรรม ร่วมกัน 13) จัดประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในทุกภาคส่วนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง และ 14) ควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the cause in lacking of desirable characteristics in learning acquisition of students, and 2) to find the guidelines for developing the students' desirable characteristics which were appropriate with context of Amatawittaya School, during the second semester of 2011 school year. The target group population consisted of the Secondary School Students, Secondary School Teachers, Classroom Teachers, Teachers, Administered Teachers, Representatives of School Administrators, Students' Parents, and Leaders in Community where the students lived obtaining by selecting based on objective. The instruments using in this study were: 1) the Observation Form, and 2) the Interview Form. Data were analyzed in Descriptive Form including the in-depth information by interviewing the related people. They were synthesized for being guidelines in solving the problems of the lack of learning acquisition.

The research findings found that:

1. The causes of the lack of students' desirable characteristics in learning

acquisition, Amatawittaya School, could be classified into 3 aspects: 1) the student aspect, found that the students always went to school late, had inappropriate behaviors, didn't follow the school rules and regulations, spent spare time uselessly, didn't review their lessons and study continuously, had bad attitude towards studying in class. As a result, they didn't have their learning achievement based on specified criterion of school, 2) the teacher aspect, found that the teachers always were changed, there were no various kinds of teaching activity management, and 3) the family and community aspect, the students lacked of family warmth, there were no interactions

in family, most of students lived with their grandfather and grandmother since their parents went to work in provincial areas, and learning origin included risky points which might affect the students' undesirable characteristics.

2. The guidelines for developing the students' desirable characteristics in

learning acquisition, Amata-wittaya School, found that the school should implement as follows: 1) the teaching techniques should be provided for teachers by inviting the outside experts, assigning the teachers to participate in projects offered by the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3, or by every sector, 2) the environment in school or classroom should be organized to be peaceful, livable, learnable, 3) the Home Room should be organized every day in order to provide advices and guidance in different topics for students every day of the week, 4) the training activity in front of flag should be daily provided, 5) the public mind for dedicating activity should be provided at least not less than 10 hours a semester, 6) the Buddhist-son camp activity should be offered once a semester, 7) the students' development activity should be organized based on their willingness, 8) the parent conference activity should be provided in order to search for guidelines in solving the problems by teachers and parents at least once a semester, 9) the teachers should be provided morale for working, the welfare and cost of living should be increased appropriately with social situation, 10) the field trip study from modeled schools should be provided every school year, 11) the, home visit activity in student supportive system should be provided in every semester at least twice a semester, 12) the activity during important days should be provided so that both of students and parents could participate activity together, 13) the conference of school boards in every sector should be held at least twice a school year, and 14) the students should be enhanced to participate in activities with community during different occasions regularly.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ 23 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถาน

ศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวาง และทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาโดย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้
อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความ
เป็นไทย มีจิตสาธารณะ

คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ
ต่อผู้เรียน ที่ควรส่งเสริมผู้เรียนให้รักการเรียนรู้
ชอบศึกษาหาความรู้และตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว
อยากรู้อยากเห็น แสวงหาความรู้ มีวิจารณญาณ
เลือกตัดสินใจ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดหาเหตุ
ผล คิดจินตนาการ ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ เกะติด
สถานการณ์ รู้จักซักถาม ค้นหาคำตอบ กระตือรือร้น
ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยการติดตามข่าวสาร
อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่าง
ต่อเนื่องและมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาตลอดชีวิต
เพื่อทำให้ชีวิตของผู้เรียนมีความหมายมีชีวิตชีวาตลอด
จนสำเร็จการศึกษา รับผิดชอบงาน รับผิดชอบชีวิต
ของตนเอง สามารถปรับตัวเองให้ทันสมัย ทันยุค
ทันเหตุการณ์ ทันโลกและทันต่อความเปลี่ยนแปลง
เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
หากบุคคลไม่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ หรือเรียนรู้ตลอดชีวิต
ก็จะกลายเป็นคนล้าหลัง ไม่ทันคน ไม่ทันโลก ลำบากต่อ
การปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่าง
รวดเร็วและหลากหลายในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นยุค
ของข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน
ในระดับนี้จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาพฤติกรรม
การเรียนรู้ในด้านการใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียนเพราะการใฝ่
เรียนรู้เป็นพลังสำคัญของการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยนี้
(อายุ 7-14 ปี) ถ้าผู้เรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียนแล้วได้รับ
การจัดการเรียนการสอนที่ไม่คำนึงถึงอารมณ์หรือ
ความรู้สึกของผู้เรียนแล้ว ก็จะทำให้ผู้เรียนรู้สึก
เครียด เบื่อหน่ายและเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อ
การเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยความทุกข์ ไม่อยากมาโรงเรียน
เมื่อจบการศึกษาแล้วก็ไม่อยากเรียนต่อหรือแสวงหา
ความรู้เพิ่มเติม หรือหากเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นก็จะ
เป็นนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ดังนั้นการพัฒนา
ผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่มีความ
สำคัญมาก แต่จากการศึกษางานวิจัย พบว่าโรงเรียน
ส่วนมาก ยังมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนคือ

ผู้เรียนยังขาดคุณลักษณะนิสัยสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขาด
โรงเรียนบ่อย ไม่อยากมาเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น
และไม่มีระเบียบวินัย พบว่า ครูผู้สอน เห็นว่าผู้เรียน
ที่ตนสอนยังขาดความสนใจในการเรียน จึงสะท้อน
ให้เห็นว่ายังมีผู้เรียนที่ขาดจิตพิสัยในการเรียนรู้ โดยเฉพาะ
ด้านความสนใจในการเรียน เจตคติ แรงจูงใจ
และการมีวินัยในตนเอง

ในขณะที่ข้อมูลจากฝ่ายกิจการนักเรียน
โรงเรียนอมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น และข้อมูล
จากผู้ปกครองของนักเรียนจากการออกเยี่ยมบ้าน
ของนักเรียนทุกคน พบว่าร้อยละ 80 ของนักเรียน
ที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง
นักเรียนที่มีปัญหาแล้วขึ้นห้องปกครองเป็นประจำ
จะเป็นนักเรียนที่ขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ กล่าวคือ
เป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเรียน
ไม่อ่านหนังสือ หรือไม่ชอบหาความรู้ที่มีประโยชน์
นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปทำกิจกรรม
อย่างอื่น ที่ไม่มีประโยชน์หรืออาจจะเป็นโทษตามมา
จากการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ใน
สถานศึกษาอื่นที่ได้ทำการวิจัยแล้ว พบว่า คุณลักษณะ
ที่ขาดการใฝ่เรียนรู้อาจจะมาจากนักเรียนที่ไม่มี
ความพร้อมเป็นส่วนใหญ่ ฐานะความเป็นอยู่ไม่ดี
เป็นต้น แต่จากข้อมูลของฝ่ายกิจการนักเรียนของ
โรงเรียนอมตวิทยาลับพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาด้าน
พฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีความพร้อมด้าน
ครอบครัว เศรษฐกิจ ได้รับการสนับสนุนการเรียนเป็น
อย่างดี แต่ขาดการใฝ่เรียนรู้ ก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบ
บริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนซึ่งมีภาระมากอยู่แล้วต้อง
ออกติดตามนักเรียน จนก่อให้เกิดปัญหาต่อการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่ ในขณะที่ตัว
นักเรียนเองก็จะมีผลการเรียนตกต่ำ เรียนไม่จบและ
อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงตามมารวมทั้งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์
นักเรียนของโรงเรียน และลักษณะดังกล่าวยังอาจ
จะก่อให้เกิดการเลียนแบบในทางที่ไม่ดีกับนักเรียน
ทั่วไปได้ ที่สำคัญที่สุดจะส่งผลกระทบต่อ
พัฒนาสังคมไทย

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ได้มากที่สุด ในการพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน การที่จะพัฒนาในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี จึงทำให้การพัฒนาคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมตามสภาพของโรงเรียนให้มากที่สุด ซึ่งอาจจะต้องใช้บุคลากร เครื่องมือ สื่อ นวัตกรรม กิจกรรม ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยอาศัยการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของบุคลากรในโรงเรียน หากการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ประสบความสำเร็จ ก็จะทำให้ให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่น รู้จักแสวงหาความรู้ รู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง อันจะทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนอมตวิทยาและระยะที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยปรากฏดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนอมตวิทยา ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2554 และขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ จำนวน 20 คน 2) ครูระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา ครูประจำชั้น ครูผู้สอน ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 16 คน 3) ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่จำนวน 24 คน ได้มาจากการเลือกตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมาย ระยะที่ 2 ประกอบด้วย 1) ตัวแทนกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนอมตวิทยา จำนวน 2 คน 3) หัวหน้างานวิชาการจำนวน 1 คน 4) หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน 5) หัวหน้างานปกครองจำนวน 1 คน 6) หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 1 คน 7) ครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน และ 8) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 9 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสาเหตุการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบศึกษาเอกสาร การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะที่ 2 เสนอแนวทางการแก้ปัญหาการขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน เพื่อวางแผนกลยุทธ์การพัฒนา โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา การขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน อมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา การขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนอมตวิทยา ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ระยะเวลา ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า

ด้านนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอมตวิทยาผู้เรียนขาดความเข้าใจในการเรียนไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อย นักเรียนมาโรงเรียนสายและหลีกเลี่ยงการเข้าชั้นเรียนเป็นประจำ นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่ถูกระเบียบวินัยของโรงเรียน ใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์และไม่หมั่นทบทวนบทเรียน ทั้งนี้เป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ตามเป้าหมายที่ทางโรงเรียนกำหนด และการเรียนของนักเรียนมีความไม่ต่อเนื่อง ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนในชั้นเรียน วิทยุส่วนใหญ่ไม่ใฝ่เรียนรู้ ไม่นิยมนำหนังสือติดตัวไปไหนเหมือนคนต่างชาติที่นำหนังสือติดตัวไปตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่บนรถไฟ รถทัวร์ รถเมล์ ทั้งนี้หากบุคคลไม่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ หรือเรียนรู้ตลอดชีวิต ก็จะกลายเป็นคนล้าหลัง ไม่ทันคน ไม่ทันโลก ลำบากต่อการปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลายในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ยังเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต้องรับรู้เรียนรู้ที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะ และประเมินค่าของข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องก่อนนำไปใช้ประโยชน์ การขาดการใฝ่เรียนรู้ของคนในสังคมนอกจากจะนำความพ่ายแพ้มาสู่ชีวิตแต่ละคนแล้วยังส่งผลเสียต่อชาติบ้านเมืองอีกด้วย

การพัฒนาให้นักเรียนเพื่อให้เกิดการใฝ่เรียนรู้ควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในเยาว์วัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ว่า การจัดการศึกษาในระดับประถม

ศึกษาเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างสถาบันครอบครัวกับสถาบันการศึกษาในระดับอื่น ๆ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน เพราะการใฝ่เรียนรู้เป็นพลังสำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียนในวัยนี้ (อายุ 7-14 ปี) ถ้านักเรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียนแล้วได้รับการจัดการเรียนการสอนที่ไม่คำนึงถึงอารมณ์หรือ ความรู้สึกของผู้เรียนแล้ว ก็จะทำให้ นักเรียนรู้สึกเครียด เบื่อหน่ายและเกิดความรู้สึกลึกที่ไม่ดีต่อการเรียน เรียนรู้ด้วยความทุกข์ ไม่อยากมาโรงเรียน เฝ้าแต่รอวันที่จะจบการศึกษาและเมื่อจบการศึกษาในระดับนี้แล้วก็ไม่อยากเรียนต่อหรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม หรือหากเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นก็จะเป็นนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน

ด้านครูผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนครูผู้สอนบ่อย และครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการสอนที่ไม่หลากหลาย ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, ฉบับปรับปรุง 2545) ได้เสนอแนะไว้ว่า ครูผู้สอนและสถานศึกษาจะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการให้นักเรียนได้ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้

ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ

ด้านครอบครัวและชุมชน ผลการศึกษา พบว่านักเรียนขาดความอบอุ่นในครอบครัวสัมพันธ์ภาพของบุคคลในครอบครัวขาดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับตายายเพราะบิดามารดาไปทำงานต่างจังหวัด ไม่ได้ดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด อีกทั้งแหล่งชุมชนมีจุดเสี่ยงและจุดล่อแหลม ที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ นั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2. แนวทางในการพัฒนาแผนกลยุทธ์
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนอมตวิทยา จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอมตวิทยามีแนวทางที่ได้จากการจัดการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้แทนที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานด้านการศึกษาโรงเรียนทุกฝ่าย รวมถึงตัวแทนผู้ปกครองและ ตัวแทนของชุมชน ได้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดอบรมเทคนิคการสอนให้แก่ครูผู้สอนโดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญภายนอกและจัดครูเข้าอบรมตามโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสอนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชั้นเรียนให้น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ควรจัดให้มีชั่วโมง Home Room ในทุก ๆ วันเพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้แนะแนวเรื่องต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนในทุก ๆ วันของสัปดาห์ ควรจัดให้มีกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงทุกวัน ควรจัดกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ อย่างน้อยภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง

ควรจัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตรอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสนใจของนักเรียนเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมควรจัดให้มีกิจกรรมประชุมผู้ปกครองระดับชั้นเรียนเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานในแก่ครูโดยการเพิ่มสวัสดิการค่าครองชีพที่เหมาะสมตามสภาพการณ์ของสังคม ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่จัดกิจกรรมการศึกษา ควรจัดโครงการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบในทุก ๆ ปีการศึกษา ควรจัดกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านในระบอบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ภาคการศึกษา อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ควรจัดให้มีกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ควรจัดประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในทุกภาคส่วนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง และควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 (2554) ที่กำหนดไว้ว่า จะยกระดับคุณภาพนักเรียนทุกคนให้มีความเหมาะสมกับวัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขั้นมีคุณธรรมและสำนึกความเป็นไทย โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดวิเคราะห์เชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และมีความสามารถด้านเทคโนโลยี โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความถนัดและเต็มตามศักยภาพ ยกกระดับคุณภาพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กล่าวคือ เน้นการสนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกันวางแผนและพัฒนาเทคนิคกระบวนการเรียนการสอน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เป็นครูดี ครูเก่ง มีศักยภาพพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งลดงานอื่นที่ใช้งานสอนเป็นรองและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนเพื่อคืนครูให้แก่เด็กนักเรียน ทั้งนี้ สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามีระบบการนิเทศ ติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนด้อยโอกาสที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร รวมทั้ง พัฒนาเด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และพัฒนากลไกบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากร การกระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และระบบประกันคุณภาพภายใน การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก การสนับสนุนงบประมาณที่เน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิจัยดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนกลยุทธ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนอมตวิทยา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ได้ตรงตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) โรงเรียนควรจัดทำรูปแบบของการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ให้มี

ตัวชี้วัดครอบคลุมพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียนในทุก ๆ มิติ

2) ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางจากการประชุมกลุ่มของทุกภาคส่วนมาเป็นข้อกำหนดและตัวบ่งชี้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้

3) ครูผู้สอนควรใช้งานวิจัยนี้ไปเป็นการทบทวนบทบาทภาระหน้าที่ของตนเอง เพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาในโรงเรียนเอกชน ดังนั้น ควรศึกษาการพัฒนาแผนกลยุทธ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ เช่น โรงเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

2) ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในชั้นนั้น ๆ ได้เข้าใจบริบทนักเรียนเพื่อจะได้แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). **เรียนรู้: วิธีสู่ความสำเร็จ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- วิชาญ อัครวนสกุล. (2545). การใช้เวลาว่างที่ดีสำหรับวัยรุ่น. **วารสารวิชาการ**, 5(11), 14.
- สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา ขอนแก่น เขต3. (2554). **นโยบายและแผนกลยุทธ์**. ค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.kkn3.obec.go.th>
- อารี พันธมณี. (2545). **ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: โยโหม.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2543). **เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.